

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 28/08-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. januára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť maloletej I. Š., K., zastúpenej matkou PaedDr. I. B., a PaedDr. I. B., K., zastúpených advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 326/2005 a jeho rozsudkom z 22. mája 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť maloletej I. Š. a PaedDr. I. B. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. júla 2007 doručená sťažnosť maloletej I. Š., K. (ďalej aj „maloletá sťažovateľka“), zastúpenej PaedDr. I. B., a PaedDr. I. B., K. (ďalej aj „sťažovateľka“; spolu aj „sťažovateľky“), zastúpených advokátkou JUDr. I. R., ktorou namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 8

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 326/2005 a jeho rozsudkom z 22. mája 2007.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že maloletá sťažovateľka sa narodila 2. novembra 2005 a jej matka dala 4. novembra 2005 písomné privolenie na jej osvojenie „bez vzťahu k určitým osvojiteľom“, ktoré odovzdala Úradu práce sociálnych vecí a rodiny v Košiciach (ďalej len „úrad práce“).

Uznesením okresného súdu č. k. 21 P 317/2005-9 z 22. novembra 2005, ktoré nadobudlo právoplatnosť 29. novembra 2005, bola maloletá sťažovateľka zverená predbežným opatrením do náhradnej starostlivosti sťažovateľky.

Úrad práce sa svojím návrhom na začatie konania z 8. decembra 2005 domáhal vydania rozhodnutia o osvojiteľnosti maloletej sťažovateľky s poukazom na písomné vyhlásenie jej matky o privolení k jej osvojeniu. Konanie o návrhu úradu práce bolo vedené okresným súdom pod sp. zn. 21 P 339/2005 (ďalej len „konanie o osvojiteľnosti maloletej sťažovateľky“).

Na základe návrhu sťažovateľky z 13. septembra 2006 bolo vedené konanie okresným súdom pod sp. zn. 22 P 326/2005 o osvojenie maloletej sťažovateľky sťažovateľkou (ďalej len „konanie o osvojení“).

Konanie o osvojiteľnosti maloletej sťažovateľky vedené pod sp. zn. 21 P 339/2005 a konanie o osvojení vedené pod sp. zn. 22 P 326/2005 okresný súd uznesením č. k. 22 P 326/2005-15 z 15. decembra 2006 spojil na spoločné konanie a ďalej bolo vedené pod sp. zn. 22 P 326/2005.

Rozsudkom č. k. 22 P 326/2005-20 z 22. mája 2007 okresný súd rozhodol o tom, že maloletá sťažovateľka sa stáva od právoplatnosti tohto rozsudku osvojenkyňou sťažovateľky, ktorá bude zapísaná v knihe narodení matričného úradu namiesto matky

maloletej sťažovateľky, a maloletá sťažovateľka bude používať priezvisko B. Proti tomuto rozsudku sa žiaden z účastníkov konania neodvolal a rozsudok nadobudol právoplatnosť.

Sťažovateľky namietajú porušenie nimi označených práv postupom okresného súdu a jeho rozsudkom č. k. 22 P 326/2005-20 z 22. mája 2007.

Podľa sťažovateľiek ich práva boli porušené tým, že okresný súd nerozhodol o osvojiteľnosti maloletej sťažovateľky. Poukázali na znenie § 102 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), ako aj na znenie § 176, § 180a a § 181 Občianskeho súdneho poriadku a uviedli: „je nesporné z listinných dôkazov a citovaných ustanovení právnych predpisov, Okresný súd Košice I doposiaľ nerozhodol o osvojiteľnosti sťažovateľky v 1. rade, napriek tomu, že takéto rozhodnutie súdu... je potrebné...

ustanovenie § 102 ods. 1 Zákona o rodine ustanovuje podmienky, pri splnení ktorých v konaní o osvojení nie je potrebný súhlas rodičov osvojovaného dieťaťa. Z ods. 4 citovaného zákonného ustanovenia však nad akúkoľvek pochybnosť vyplýva, že o tom, či súhlas rodičov osvojovaného mal. dieťaťa je na osvojenie potrebný alebo nie, rozhodne súd v rozhodnutí o osvojiteľnosti mal. dieťaťa. Ide o konanie, ktoré sa začalo na návrh Úradu práce... dňa 8. 12. 2005 a ktoré bolo pôvodne vedené pod sp. zn. 21 P 329/2005...

bolo právom sťažovateľky v 1. rade, aby súd rozhodol o jej osvojiteľnosti v konaní bez účasti jej rodičov a takéto rozhodnutie o osvojiteľnosti by potom znamenalo presnú definíciu podmienok konania o osvojení, v ktorom by na základe prvého rozhodnutia o osvojiteľnosti nebola potrebná účasť iných účastníkov ako osvojiteľky (sťažovateľky v 2. rade), a sťažovateľky v 1. rade – osvojenkyne zastúpenej úradom práce...“

Sťažovateľky ďalej uviedli: „sťažovateľka sa vzdala práva na podanie odvolania hneď po vyhlásení rozsudku. V tejto situácii, keď bola... nesmierne šťastná, že po roku a pol je... definitívne osvojiteľkou... ani len nemohla predpokladať, že súd tak rozhodol, napriek tomu, že neboli splnené procesné podmienky na vydanie takéhoto rozhodnutia...

Napadnuté rozhodnutie Okresného súdu Košice I však tak sťažovateľku v 2. rade ako aj sťažovateľku v 1. rade stavia do pozície, keď ich istota o nezmeniteľnosti ich právneho stavu je ohrozená a rovnako ohrozená je aj istota, že v budúcnosti vzhľadom na pochybenie

súdu, nedôjde k spochybneniu právneho stavu medzi sťažovateľkou v 2. rade a sťažovateľkou v 1. rade.“

Sťažovateľky navrhli, aby ústavný súd, okrem vyslovenia porušenia označených práv postupom a rozsudkom okresného súdu a uloženia zákazu ďalšieho porušovania týchto práv, rozsudok o osvojení maloletej sťažovateľky sťažovateľkou zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, a tiež aby im bola priznaná úhrada trov konania pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami

iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

V súlade s princípom subsidiarity právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Podľa názoru sťažovateľiek k porušeniu ich práv podľa čl. 46 ods. 2 ústavy a podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom a rozhodnutím okresného súdu v prvostupňovom konaní došlo tým, že okresný súd opomenul rozhodnúť o osvojitelnosti maloletej sťažovateľky a bez takéhoto rozhodnutia priamo rozhodol o jej osvojení sťažovateľkou. V dôsledku tohto opomenutia podľa sťažovateľiek neboli splnené zákonné podmienky pre rozhodnutie o osvojení v súlade so zákonom o rodine.

Sťažovateľky namietali porušenie v sťažnosti uvedených práv rozsudkom okresného súdu z 22. mája 2007, proti ktorému nepodali odvolanie.

Ustanovenie čl. 127 ods. 1 ústavy limituje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k všeobecným súdom princípom subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Uvedený princíp sa nepochybné týka prípadov, v ktorých sa sťažovatelia ako účastníci súdneho konania môžu domáhať ochrany svojich základných práv alebo slobôd, k porušeniu ktorých malo dôjsť pochybením vo veci konajúceho súdu využitím opravných prostriedkov, ktoré im na tento účel dáva k dispozícii zákon (v danom prípade Občiansky súdny poriadok).

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľky sa mohli ochrany svojich práv domáhať vo vzťahu k namietanému prvostupňovému rozsudku využitím riadneho opravného prostriedku v konaní pred krajským súdom. Ako ďalej z ich sťažnosti vyplýva, sťažovateľky tak neurobili a odvolanie nepodali, resp. sa po vyhlásení rozsudku prvostupňovým súdom odvolania výslovne vzdali.

Právomoc všeobecného súdu poskytnúť sťažovateľkám ochranu pred zásahom do ich základných práv a slobôd v danej veci vylučuje právomoc ústavného súdu na meritórne prerokovanie tejto časti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť odmietol po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, neprichádzalo už do úvahy, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších nárokoch uplatnených sťažovateľkami.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2008